

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

ІІІ МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

Місце проведення:

**Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

ФАХОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Рябченко С. В.

Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка, Україна

Сучасний етап розвитку суспільства і формування освітнього простору вимагають якісно нової підготовки педагога, яка б дозволяла поєднувати фундаментальність професійних базових знань з інноваційністю мислення та практико-орієнтовним дослідницьким підходом до вирішення освітніх проблем.

Фахова компетентність, як якість особистості, формується впродовж всього життя людини. Початкові професійні знання, уміння, цінності закладаються ще у шкільному віці за умов різних впливів та мотивацій. Вступаючи до вищого закладу освіти, вступники мають різний рівень знань, життєвого досвіду, ціннісних орієнтацій. Завдання університету – підготувати висококваліфікованого фахівця в обраній галузі професійної діяльності. Суть професійної компетентності полягає у формуванні на основі загальної освіти таких професійно вагомих для особистості і суспільства якостей, які дозволять якнайповніше реалізувати себе в конкретних видах трудової діяльності.

Сутність поняття «компетентність» інтегрується через низку дефініцій. Це здатність, яка ґрунтується на знаннях, освітньому та життєвому досвіді, цінностях і схильностях, що дозволяють ефективно вирішувати проблеми і задачі, які виникають у реальних ситуаціях повсякденного життя [1; 3]; це специфічна здібність, яка необхідна для ефективного виконання конкретної дії в конкретній предметній галузі і включає вузькоспеціальні знання, особливі предметні навички, способи мислення та розуміння відповідальності за свої дії [10]; це інтегрована характеристика ділових та особистісних якостей фахівця, що відображає не лише рівень знань, умінь і досвіду, а й соціальну та моральну позицію особистості [9].

Становлення компетентної освіти в ході підготовки у виші здійснюється у відповідності з траєкторією професійно-методичного розвитку: інформування → тренування → практика → професійний саморозвиток. Окреслена траєкторія зазначає рух від знань до вмінь, а потім до компетенцій та компетентності. Серед знань і практичного досвіду, що формуються в процесі досягнення особистістю рівня компетентності – навички самоосвіти, критичного мислення, самостійної роботи, самоорганізації та самоконтролю, роботи в колективі, вміння прогнозувати результати та наслідки різних варіантів вирішення проблеми.

Вища школа повинна запропонувати ринку таку модель учителя, яку він чекає, а не такого, який готувався десятиліттями незмінно. Тому зусилля викладачів мають спрямовуватися на модернізацію підготовки фахівців, перетворення навчання з когнітивного начала на особистісно-орієнтовану основу, формування компетентного вчителя. Акценти мають спрямовуватись на змістовні компоненти підготовки. Перехід до нової освітньої парадигми не повинен зводитися до простого збільшення обсягів навчальних дисциплін або тривалості освіти. Мова йде про досягнення принципово інших цілей освіти, які полягають у досягненні нового рівня освіченості особистості і суспільства. Зазначимо, що нова парадигма не відміняє попередньої, вона охоплює звичні пріоритети і проголошує більш високу якість освіти [6].

Алгоритм формування особистості компетентного фахівця включає кілька етапів: на першому етапі відбувається усвідомлення вибору професії, набуття основних професійних умінь, закріплення ключових компетентностей; другий етап передбачає опанування широкого кола педагогічних знань, формування світоглядних позицій, оволодіння професійними уміннями та основами педагогічної майстерності; третій етап – розвиток аналітико-системних умінь, вибір методологічних орієнтирів діяльності, реалізацію педагогічної майстерності; четвертий етап – розвиток педагогічної творчості на базі самовдосконалення особистості, а також перехід професійних умінь на інтуїтивно-емпатійний рівень [8; 5].

Серед якісних показників у професійній підготовці майбутнього вчителя багато уваги необхідно приділяти розвитку такого критерію професіоналізму вчителя, як рівень абнотивності, що є комплексною здатністю педагога до адекватного сприймання, осмислення і розуміння креативного учня чи студента, здатність помітити в дитині обдарованість і вміння надати їй необхідну психолого-педагогічну підтримку. Тож важливими педагогічними умовами підготовки майбутніх учителів до роботи з обдарованими учнями мають бути: творчість та педагогічна майстерність викладача; особистісно-орієнтований підхід до навчання студентів; наявність у змісті навчальних дисциплін матеріалу для підготовки творчого вчителя; створення атмосфери партнерства між студентом і викладачем; упровадження до навчального процесу дослідницьких проблемно-пошукових експериментальних методів навчання; використання сучасних електронних засобів навчання. Вчитель завжди діє в конкретних ситуаціях, тому важливо ще в період навчання у вищому педагогічному навчальному закладі навчити студентів бачити ситуацію, аналізувати її,

виділяти провідні ідеї, які лежать в основі пошуку її розв'язання, розробляти конструктивні схеми і варіанти практичних рішень [3].

Можна стверджувати, що сучасний процес формування професійної компетентності вчителя в педагогічному ВНЗ поступово набуває інноваційного спрямування. Про це свідчить акцентування уваги науковців на особистісно-орієнтованому та системному підходах у навчанні, на принципах науковості, послідовності, інтегративності, самостійності та активності в навчанні. Проте, багато компонентів часто розглядаються відокремлено, незалежно один від одного, що не може гарантувати ефективної якості результату формування професійної компетентності сучасного вчителя. Тому виникає необхідність створення послідовної, логічної, структурно-функціональної системи, яка б інтегрувала всі компоненти до єдиного технологічного процесу – набуття студентом професійної компетентності вчителя.

Література

1. Баграмова Н. В. Использование результатов НИР для поаспектного развития профессиональной компетенции студентов языковых факультетов педагогических вузов / Н. В. Баграмова, М. К. Колкова, И. П. Шишкина // Подготовка специалиста в области образования. – СПб., 1999. – Вып 7. – С. 187–197.
2. Зязюн І. А. Система сукупних компетенцій і компетентностей у структурі педагогічної діяльності й дії вчителя / І. А. Зязюн // Педагогіка і психологія. – 2014. – № 3. – С. 18–27.
3. Кловак Г. Зміст і форми підготовки вчителя-дослідника в умовах педагогічного університету / Г. Кловак // Рідна школа. – 2003. – № 12. – С. 46–49.
4. Мішньова О. А. Організація роботи з обдарованими учнями / О. А. Мішньова // Біологія. – 2011. – № 4 (лютий). – С. 5–6.
5. Князева О. Використання творчих завдань з біології : [запровадження особистісно-орієнтованого навчання] / О. Князева // Біологія і хімія в школі. – 2009. – № 1. – С. 30–32.
6. Проблеми вищої педагогічної освіти у світлі рішень 11 Всеукраїнського з'їзду працівників освіти // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції / Укл. П. В. Дмитренко та ін. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2002. Ч. 1. – 257 с.
7. Педагогіка вищої школи : [навч. посібник] / Т. І. Туркот. – К. : Кондор, 2011. – 628 с.
8. Сисоєва С. О. Сучасні аспекти професійної підготовки вчителя / С. О. Сисоєва // Педагогіка і психологія. – 2005. – № 4. – С. 60–66.
9. Слостенин В. А. Качество образования как социально-педагогический феномен / В. А. Слостенин // Педагогическое образование и наука. – 2009. – № 1. – С. 4–11.
10. Raven J. The Competencies Needed at Work and in Society. Collected Original Resources in Education, 1981. – 298 p.

КОМПЛЕКСНЕ ПЕДАГОГІЧНЕ ДІАГНОСТУВАННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Савченко Л. О.

ДВНЗ «Криворізький державний педагогічний університет», Україна

У період становлення національної системи освіти особливого значення набувають питання використання діагностичних методик у вищій школі. Педагогічна діагностика як система методів і засобів створює основу для виявлення труднощів у роботі, дозволяє визначити сильні і слабкі боки педагогічної діяльності, накреслити оптимальні шляхи подальшого розвитку творчих здібностей майбутніх фахівців. Отже, існує реальна потреба суспільства в розвитку інтелектуального потенціалу та розвитку творчих здібностей кожної людини. І найважливіша роль у цьому процесі належить впровадженню в практику вищої школи діагностичних методик.

Вивчення проблеми комплексного педагогічного діагностування якості підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій. За результатами анкетування викладачів і студентів, аналізу навчальної документації та низки публікацій із досліджуваної проблеми, а також власних спостережень, з'ясовано, що на сучасному етапі запропоновано багато моделей організації педагогічної діагностики; перевірка відбувається з використанням різних шкал оцінювання, критеріїв і підходів до розрахунку рейтингу студентів; бракує методичного забезпечення з проблеми організації діагностичного контролю з педагогічних дисциплін в умовах вищої педагогічної школи; завдань професійно-педагогічної спрямованості в комплексах контрольних завдань і завдань для самостійного опрацювання; методичних порад для опрацювання студентами навчальної інформації та виконання діагностичних завдань.

До сьогодні в педагогічних ВНЗ України не організована систематична робота з підготовки й перепідготовки кадрів, спроможних кваліфіковано розробляти та використовувати педагогічні